

Članja vsak četrtik in vsaka s pošiljnim vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 12 din., pol leta 7 din., četrt leta 4 din. Izven Jugoslavije 15 din. Naročila se pošlje na upravnishvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru, Koroska cesta št. 5. List se doposlja do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Telefon Interurban št. 113.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

Uredništvo: Koroska cesta št. 5, Rokopis se ne vrača. Upravnishvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za vsake kratne oglase primerna popust. Nezaprite reklamacije so pošiljne prostje. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana št. 10.663. Telefon Interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

12. številka

Maribor, dne 23. marca 1922.

56. letnik.

Ljudstvo, sodi samo!

Laž in hinavstvo sta dve grdi lastnosti. Kdor z njima razpolaga, ne more zahtevati, da uživa čast med drugimi ljudmi. Ako sta resnica in pravica tisti temelj, na katerem mora biti zgrajena — vsaka družba, ki hoče biti trdnega obstanka ter blagonesnega dela za človeštvo, morata laž in hinavstvo, ki nasprotujeta resnici in pravici, zadeti na najstrožjo obsodbo v človeški družbi.

S tega stališča le treba presojati ono politično družbo v slovenskem ljudstvu, katera se je med njim vgnezdila pod bleščicami in vabljivim naslovom samostojnih kmetov. Slovenski kmetje bi bili takoj morali sumiti nad istinitostjo in poštenostjo te politične firme, ki se je izdajala za kmetijsko. Liberalni mesarji, gostilničarji, prekupei in nekateri strokovni učitelji vendar niso kmetje. Toda naši pošteni in lahkoverni ljudje so se dali preslepiti od lepih besed o slovenski samostojnosti in od sladkih obljub o blaženosti samostojno-kmetijskega raja in so šli za samostojnimi glavači, ki so imeli polna usta obljub za ljudstvo ter psok in laži zoper krščansko ljudsko stranko in Kmetstvo zveze.

Komaj pa so pretokle prve kvatre, so že razumnjeji začeli spoznavati, da so vse besede, ki so jih govorili samostojneži, naj so to obljube ali pa hujskarile, sama laž in hinavstvo.

Puceljevo ministrotvanje, Urekovo podpredsedništvo, Vošnjakovo poslanikovanje v Pragi, te in druge stvari so ljudem odprle oči in jim dokazale, da se samostojneži pravdajo ne za slovenske in kmetijske pravice, marveč za sebe, za svojo korist in za dobrostanje svojega žepa.

Samostojnost samostojnežev je v tem, da so Slovenijo in njeno samostojnost prodali centralizmu. Glasovali so za vidovdansko ustavo, ki je napravila slovesen konec avtonomiji Slovenije. Lagali so v Beogradu, da so vsi slovenski kmetje s to ustavo zadovoljni. Hinavsko so zavijali oči tam pred Sibi, češ, mi smo za narodno edinstvo, ljudska stranka pa je separatistična — za razcep od države. V resnici pa tem sebičnežem ni nič ne za Slovence ne za Srbe in ne za narodno edinstvo — marveč le za lasten dobiček.

Na toju politične laži in hinavstva gredo naprej in navzdol. Pa če bi hodili sami, bi se to ne bi bila nobena nesreča. Ako padejo v brezdnjo, se jim dogodi to, kar so zaslužili. Nesreča pa je ta, da naš narod trpi z njim in drvi v politično propast.

In na to propast delajo samostojni dan na dan. V seji zakonodavnega odbora dne 14. marca je g. sladkobesedni Drofenig na vso moč hvalil vladin zakonski načrt o samoupravi, ki je pravzaprav le grob za slovensko samostojnost in samoupravo. Imenoval ga je krasni načrt; ko bo ta zakon stopil v veljavo, bo v naši državi ponehalo mnogo nezadovoljnosti. Iz nemškutarske familije izviraajoči g. Drofenig je svečano, od navdušenja v obraz zalit z rdečico, zatrjeval: „Slovenski del našega jugoslovanskega naroda noče plemenske avtonomije — noče je pod nobenimi pogoji.“

Ne vemo, ali je Drofenig sploh razumel, kaj je povedal s temi besedami. Morda je samo ponovil med srbskimi in hrvatskimi centralisti običajno frazo — besedo o tem: Mi nočemo plemenske avtono-

mije. V resnici pa je povedal to: „Slovenci nočejo nedeležne in avtonomne Slovenije, nočejo je pod no benimi pogoji.“ In Srbi so ga dobro, predobro razumeli in v obraz so se smejali tistim slovenskim poslancem, ki se neumorno in neustrašno potegujejo za samoupravo in avtonomijo nedeljene Slovenije. Drofenig se je tudi izjavil zoper avtonomijo na šolskem polju, torej zoper to, da bi slovenski kmet imel kakšno besedo pri tem, kakšna bo vzgoja njegovih otrok v šoli, kakšni učitelji bodo njegovo delo podučevali itd. Samostojni Drofenig je tako le modroval: „Oblasti (pokrajine) ne bodo nosile stroškov za šole. Vse stroške za osnovne in druge šole je prevzela država. Kdor mora nositi bremena, mora nositi tudi vso odgovornost. Če nismo sprejeli bremen za šolstvo na svoja pleča, mislim, da tudi ne moremo zahtevati, da nad njimi komu diramo.“ Tako je torej govoril zastopnik slovenskih kmetov v Beogradu. Slovenski kmetje doma pa se bole križali za glavo, ko bofe brali te besede. Za Boga svetega, ali je Drofenig prišel ob pamet? Kdaj ne bi imel kmet nobene pravice nad šolo? Ta krat, če ne bi plačeval nobenih davkov, saj vendar država plačuje in vzdržuje šolstvo iz davkov, ki jih pobirajo državljanov. Slovenci pa plačujemo davke, plačujemo ogromne svoje. Iz teh davkov se plačujejo naše šole in učitelji na njih. In Drofenig se upa v Beogradu v parlamentu javno izreči kot ljudski zastopnik te besede: „Če nismo sprejeli bremen za šolstvo na svoja pleča, mislim, da tudi ne moremo zahtevati, da nad njimi komu diramo.“

Slovenski kmetje, ko pride Drofenig med vas, pa ga vprašajte, kako je v Beogradu govoril o šoli in o vaših pravicah nad šolo!

Zopet višji davki!

Povišanje vseh davkov za 100 odstot.

„Slovenski Gospodar“ je že opetovano pisal, da je sedanja vlada grobokop gospodarskega blagostanja našega ljudstva. Davčna bremena so tako grozna, da jih kmet, obrtnik in delavec ne zmorejo več. Vsled neznosnih davkov se začne spet doba — zadoževanja, doba propadanja. In nobena svarična beseda ne izda nič! Sedanje vladne stranke nas hočejo upropastiti!

V pododboru finančnega odbora narodne skupščine v Beogradu so vladne stranke dne 15. marca sklenile, da se davki in sicer vse vrste davkov zopet povišajo za 100%! Demokrati (liberalci) in muslimani so bili celo tako drzni, da so trdili, da kmet plačuje še premalo davkov. Musliman (Turek) je zatrjeval, da kmet — lahko plača vse davke, če prodaja dve kokoši! Tako načela imajo vladinovi!

Poslanec Jugoslovanskega kluba Pušenjak je v pododboru energično protestiral proti vsakemu povišanju davkov. Izjavil je, da naše ljudstvo ne more prenesti prav nobenega zvišanja davčnih bremen. A pri liberalcih, srbijancih in muslimanih je vsaka pametna beseda bob v steno. V pododboru je naš poslanec Pušenjak bil edini, ki je glasoval proti povišanju. Poslanci drugih strank so glasovali za povišanje.

G. Pušenjaku se je posrečilo edino to, da so vladinovi pustili past nameravani davek na pre-

moženje (premoženjska oddaja).

In kam pojdejo milijoni in milijoni davčnega denarja? Okoli 7000 milijonov za armado, za kano-ne, za orožje! Na stotine milijonov za prešerne avtomobile ministrov in visokih uradnikov ter generalov. Milijone za podkupovanje! In milijone ter milijone za špijone, fašiste, ovaduhe, za nam nasprotne časopise, za Wranglovice in za tiste, ki delajo politiko za vladne sfranke! Milijone za teatre in enake za sedaj nepotrebne zavode.

Ubogo ljudstvo strada, hodi polnago okoli, pa vlada se te reveže nima podpore. Davkoplačevalce neznočno privijačo, a demokrati, radikali, muslimani in samostojneži se mastijo z milijoni, ki jih znoši ljudstvo skupaj!

Pojanci Slov. ljudske stranke, oziroma Slov. kmetijske zveze, svarijo, protestirajo, dokazujejo, a srbijanska, turška ter liberalno-samostojna večina se za lečo ljudstva ne zmeni. Tem ljudem je le za to, da sami sedijo pri polni skledi in se dobro mastijo.

Mi uravočasno obveščamo o novem povišanju davkov naše ljudstvo, da bo isto vendar enkrat izprevidelo, da so liberalci in samostojni res grobokopi našega gospodarskega blagostanja!

Iz delokroga g. poslanca Roškarja.

(Dopis od Sv. Jakoba v Slov. gor.)

Na Jožefovo je imel g. poslanec Roškar tu pri nas političen shod. Ceravno so ljudje šele zadnje dni in na dan shoda izvedeli za shod, so bile vse sobe in hodniki Pektarjeve gostilne natlačene polni. Dve uri je govoril g. poslanec in čeli dve uri so poslušalci vtrajali brez vsake izjeme. Občudovanja vredna so bila izvajanja g. poslanca o gospodarstvu v državi, o bremenih, ki jih nalaga sedanja vlada posebno Sloveniji in prav posebno še štajerskim Slovincem, s hvaležnostjo so zborovalci slišali o trudu g. poslanca za naše ljudstvo, o njegovih interpelacijah, ki se tičejo prav posebno naših krajev. Strašno uničujoča je bila sodba in poročilo o delovanju samostojnih posancev. Polovico poslušalcev je bilo, ki so ob času volitev volili Samostojno, nikdo se ni upal in ni hotel ugovarjati, ampak poleg drugih točk v resoluciji so enoglasno vsi tudi glasovali za odločno nezaupništvo in grajo poslanecem Samostojne. Ker niso niti ene obljube držali in ravnaajo v Beogradu ravno nasprotno svojemu volilnemu programu in svojim obljubam ob času volitev G. poslanec Roškar pa sme biti s tem svojim shodom zadovoljen in prepričan, da je župnija Sv. Jakoba v Slov. gor. zopet vsa za njega, starega, kmetškega in delavskega prijatelja, na katerega smo in bomo zaupali. Resolucija, ki so bile enoglasno in z največjim navdušenjem sprejete, imajo sledečo vsebino:

1. Zaupnica in zahvala g. poslancu Roškarju in vsem njegovim strankinim in klubovim tovarišem.

2. Protest proti neenakim davkom, proti vsakemu povišanju davkov, proti osebni dohodnini ter trošarini.

Zaklad na otoku.

(Dalje.)

Cisto izpremenjen je bil, lica so mu upadla in glas se mu je tresel. Nisem še videl človeka tako bridko resnobnega.

„Kaj John, ali se bojite —?“ je vprašal doktor Livesey.

„Gospod doktor, nisem strahopetnež, niti za toliko ne!“ — tresnil je s prstmi — „Pa priznam vam, — pred večali me je strah — Dober človek ste, nisem ga še videl boljšega, in ne bodejte pozabiti, da sem tudi kaj dobrega storil!“ — Sedaj pa stopim na stran in vaju pustim z Jimom sam!“

Odšel je, sedel na bližnji štor in si zvižgal. Od časa do časa pa je pogledal k nama in ošinil z bistrim pogledom upornike, ki so nemirno hodili krog ognja in nosili iz koč kruh in svinjetino za zajutrek.

„Tu ste torej!“ je otožno dejal gospod zdravnik. „Kakor ste si postlali, tako bodele ležali! Težko mi de, da bi vam govoril očitke, toda tole vam povem! Ko je bil kapitan Smollett zdrav, takrat si niste upali oditi, ko pa je ležal ranjen, ste ga pa zapustili! Ne morem si kaj, ampak to je bilo nepošteno!“

Priznam vam, da sem se razjokal. „Gospod doktor“, sem odgovoril, „ne krega te me; Kregal sem samega sebe zadosti in mrtev bi bil, da me ni rešil Silver. Verjemite mi, ne bal bi

se umreti, ampak — trpinčenja se bojim! Če bi me mučili —“

„Jim“, mi je segel v besedo zdravnik in njegov glas je bil izpremenjen. „Jim, tega ne prenesem! Skočite čez plot in pobegnite bova!“

„Gospod doktor, dal sem svojo besedo!“

„Vem, vem! Ne da se več pomagati. — Ampak tukaj ne morete ostati! Na svoje rame vzamem vso odgovornost! Skočite in ubežala bova kot srne!“

„Ne! Vi bi tega ne storili in tudi graščak ne in ne kapitan! Silver mi je zaupal, dal sem svojo besedo in nazaj pojdem. — Pa niste mi dali končati. Ako bi me mučili, bi mi utegnili uiti kaka beseda o „Hispaniolah.“ Rešil sem jo. Gori v severnem zalivu leži.“

„Hispaniola“ —?!“ je vzkliknil zdravnik. V kratkih besedah sem mu popisal svoje dogodivščine in molče me je poslušal.

„Čudna usoda!“ je dejal, ko sem končal. „Na vsak korak nam vi rešite življenje —! In mi naj dovolimo, da vas umore —? Slabo povražilo bi to bilo! Vi ste razkrili zaroto, vi ste našli Gunna — najmanjše, kar ste kedaj storili in kar še kedaj bodele, in če se 90 let živite! — In ker že o Gump govorim — „Silver!“ mu je zaklical in ko je ta šepil bliže, mu je rekel: „Nikar se preveč ne mučite z zakladom!“

„Kavo to?“ je vprašal Silver. „Le s tem morem rešiti svoje življenje in Jimovo, da grem iskat zaklad.“

„Dobro! Stori bom še en korak. — Ko pride do zaklada, ne pozabite na klicanje!“

„Gospod doktor“, mu je rekel Silver, „to je preveč — in premalo! Zakaj ste mi izročili zemljevid, kaj jaz vem? Stori sem, kar ste mi rekli, z zaprtimi očmi in nič nisem vprašal. Ali vam ni mo goče, da bi jasneje govorili?“

„Ne!“ je odgovoril zdravnik zamišljeno. „Zadeva je tajna in ne smem je izdati. Pa ker sem vam že toliko povedal, vam rečem še eno. Silver, ako prideva oba srečna in zdrava domov, bodeva vse storili, da vas rešim obsodbe.“

Silverju se je zasvetil obraz. „Niste mi mogli boljše novice povedati in če bi tudi bili moja mati!“

„To bi bilo eno“, je nadaljeval zdravnik. „Drugič vam svetujem: Imejte Jima vedno tesno ob sebi in če potrebujete pomoči, pa kličite! Poiskal je vam bom in prepričali se bodele, da ne govorim na slepo. Z Bogom, Jim!“

Stisnil mi je roko skozi plot, pokimal Silverju in z naglimi koraki izginil v gozd.

XYXI.

„Jim“ je začel Silver, ko sva bila sama. „Jaz sem vam rešil življenje, vi pa meni! In ne bodeva vam tega pozabil! Videl sem, kako vam je zdravnik namigaval, da bi skočili čez plot, videl sem pa tudi, da ste rekli ne! tako dobro sem videl kot da bi bil slisal. — In to je prvi žarek upanja za-